

หลักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา Principles of Intellectual Property Laws

ดร. เลอसर ธนสุกาญจน์

lerson@lerson.com

ทรัพย์สินทางปัญญา

- Intellectual property refers to creation of the mind: inventions, literary and artistic works, and symbols, names, images, and designs used in commerce. (WIPO)
- ความคิดสร้างสรรค์หรือประดิษฐ์คิดค้น ที่สามารถแสดงออกหรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมได้ โดยที่รัฐออกกฎหมายรับรองและคุ้มครองสิทธิให้ (LT)
 - intellectual creation or invention
 - expression of idea or capable of reduction to practice
 - legal protection of intellectual property rights
- ทรัพย์สินทางปัญญาไม่มีรูปร่าง (intangible, incorporeal)

ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา

- งานวรรณกรรมและศิลปกรรม (literary and artistic work)
ให้ความรู้ และ/หรือ อารมณ์สะท้อนใจ (ยกเว้นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีลักษณะเป็น functional work)
 - งานอันมีลิขสิทธิ์
- ทรัพย์สินอุตสาหกรรม (industrial property)
มีประโยชน์ใช้สอย (utility)
 - การประดิษฐ์ (invention)
 - การออกแบบผลิตภัณฑ์ (design)
 - เครื่องหมาย (mark, trademark, service mark, trade name, etc.)
 - สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (geographical indications)
 - พันธุ์พืช (plant variety)
 - แบบผังภูมิวงจรรวม (integrated circuit layout design)
 - การต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (repression against unfair competition)

การคุ้มครองสิทธิ ในทรัพย์สินทางปัญญา

รัฐคุ้มครองสิทธิ

- การบังคับตามสิทธิ

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา
intellectual property rights

- ตัวสิทธิ

รัฐให้สิทธิ

- การให้สิทธิ

ทรัพย์สินทางปัญญา
intellectual property

- ตัวทรัพย์สินทางปัญญา

ตัวอย่าง

ระบบ >>>>>>>	ลิขสิทธิ์	สิทธิบัตร	เครื่องหมายการค้า
ตัวอย่าง การบังคับตามสิทธิ	ฟ้องละเมิด	ฟ้องละเมิด	ฟ้องละเมิด
สิทธิ ในทรัพย์สินทางปัญญา	ลิขสิทธิ์	สิทธิบัตร	สิทธิใน เครื่องหมาย
การให้สิทธิ	ได้โดยอัตโนมัติ เมื่อสร้างงาน	ขอรับ สิทธิบัตร	ขอรับ เครื่องหมาย
ทรัพย์สินทางปัญญา	งาน อันมีลิขสิทธิ์	การประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์	เครื่องหมาย การค้า

ประวัติย่อของการคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา

- ยุคกลาง (Middle Age, C5-C16) Sovereigns granted exclusive rights as a convenient way to raise money without resort to taxation.
- สิทธิบัตร (patent) Venice 1474 first patent law
English Statute of Monopolies 1624
- ลิขสิทธิ์ (copyright) Statute of Ann 1710
French law 1793 - right of public performance

สิทธิ (right) และหน้าที่ (duty)

- ✦ **สิทธิ (right)** legal or moral entitlement to do or refrain from doing something or to obtain or refrain from obtaining an action, thing or recognition in civil society
 - ✦ **natural rights**: rights or entitlements enshrined or inherent in the nature of living being and cannot be legitimately modified by any human power (laws or beliefs)
 - ✦ **economic right**: right to make commercial gain (profit) from the use (exploitation) of creative work or inventions
 - ✦ etc. (many more)
- ✦ **หน้าที่ (duty)** behavior or action that is expected or required of a citizen or holder of a position

สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Right)

กฎหมายเศรษฐกิจ (Economic Law)

- Intellectual Property Laws เป็น Economic Laws ในแง่ที่ว่าวัตถุประสงค์เบื้องต้นคือให้สังคมมีสินค้าและบริการใหม่ๆ ใช้ และเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาขึ้น
 - สังคมได้ใช้สินค้าและบริการใหม่ๆ
 - การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- Strike a balance between the rights of the intellectual property owners and the “convenience” of the society

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ก่อให้เกิด limited monopoly

- ตัวสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ใช่การให้ monopoly แต่ผลที่เกิดขึ้นคือการได้ monopoly
- Limited monopoly ในแง่
 - อายุของสิทธิ (term)
 - ข้อยกเว้นสิทธิ (exception of rights) และ safeguards
 - การต้องเปิดเผยรายละเอียดการประดิษฐ์ (disclosure) ในกรณีสิทธิบัตร
- ยอมรับได้ภายใต้หลักการ free-trade เนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา กับทรัพย์สินสิทธิ (*jus in rem*)

- สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับทรัพย์สินสิทธิ (*jus in rem*) ซึ่งมีมาตั้งแต่ยุคโรมัน
- ประมวลกฎหมายไทย จัดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาว่าเป็นแขนงหนึ่งของทรัพย์สินสิทธิ
- แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มีความพิเศษในตัวเอง แตกต่างจากทรัพย์สินสิทธิอื่นๆ

บุคคลสิทธิ (*jus in personam*)

ทรัพย์สินสิทธิ (*jus in rem*)

- ✦ *jus in personam* = right against a specific person

สิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคล ในอันที่จะบังคับบุคคล ซึ่งเป็นคู่สัญญาหรือเป็นลูกหนี้ ให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้งดเว้นมิให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้ส่งมอบทรัพย์สินให้ แต่ไม่สามารถจะใช้บังคับหรือใช้ยื่นต่อบุคคลอื่นทั่วไป และหากคู่สัญญาหรือผู้สืบทอดของคู่สัญญาหรือลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสิทธินั้นๆ ผู้ที่มีสิทธิตามสัญญาหรือเจ้าหนี้ต้องฟ้องร้องบังคับคดียังโรงศาล จะบังคับกันเองมิได้ บุคคลสิทธิอาจเกิดขึ้นโดยนิติกรรม เช่นสัญญา หรือนิติเหตุ เช่นละเมิด ก็ได้ และหากไม่ใช้บุคคลสิทธิภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด (อายุความ) บุคคลสิทธิก็จะสิ้นสุดไปได้

- ✦ *jus in rem* = right against the world at large

สิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์สิน เป็นสิทธิที่จะบังคับเอาแก่ทรัพย์สินโดยตรง ใช้ยื่นแก่บุคคลได้ทั่วไป (ทั่วโลก) ทรัพย์สินจะก่อตั้งขึ้นได้ก็โดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย ตามปกติไม่มีอายุการเสื่อมสภาพ

	<i>jus in personam</i>	<i>jus in rem</i>	
ROMAN		corporeal	incorporeal
			เช่น สิทธิครอบครอง
		corporeal	incorporeal
FRENCH			ตามกฎหมายบัญญัติ + ทรัพย์สินทางปัญญา
		property right	
GERMAN		corporeal	
(civil law)			
	บุคคลสิทธิ	ทรัพย์สินสิทธิ	
THAI		ทรัพย์สินมีรูปร่าง	ทรัพย์สินไม่มีรูปร่าง
			+ ทรัพย์สินทางปัญญา

	บุคคลสิทธิ	ทรัพย์สินสิทธิ	สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา
ลักษณะของสิทธิ	ใช้บังคับเอา กับบุคคลซึ่ง เป็นคู่สัญญา ผู้สืบสิทธิ หรือลูกหนี้ ให้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการฯ	สิทธิในทาง [บวก/ลบ] ใช้ บังคับเอา กับทรัพย์สินที่มีรูป ร่างและไม่มีรูปร่าง แต่ยังมี โยงอยู่กับทรัพย์สินที่มีรูปร่าง	สิทธิในทางลบ ใช้บังคับเอา กับ ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง โดย ไม่ยึดโยงกับตัวทรัพย์สิน ซึ่งมีรูปร่างเช่นที่ดิน
การเกิดขึ้นของสิทธิ	เกิดโดยนิติกรรม เกิดโดยนิติเหตุ	ก่อตั้งขึ้นได้โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายเท่านั้น ได้มาโดยนิติกรรม หรือโดยเหตุอื่น (1) ผลแห่งกฎหมาย (2) รับมรดก (3) คำพิพากษา	
การก่อให้เกิดหน้าที่	ฟ้องบังคับเอาแก่คู่สัญญา ผู้สืบสิทธิของคู่สัญญา หรือลูกหนี้เท่านั้น	ใช้ยื่นแก่บุคคลทั่วไปได้ทั่วโลก	
ระยะเวลา	สิ้นไปหากไม่ใช้ภายใน อายุความ (ไม่เกิน 10 ปี)	ไม่มีอายุความ ยกเว้น 1. ภาระจำยอม 2. ภาระติดพันใน อสังหาริมทรัพย์	อาจไม่จำกัดอายุ อาจจำกัดอายุ อาจให้ต่ออายุได้

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา intellectual property right (IPR)

- ใช้บังคับเอากับทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง
- เป็นสิทธิในทางลบ
- มีอายุได้หลายแบบ
 - จำกัดอายุ: สิทธิบัตร 20 ปีนับจากวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร
 - จำกัดอายุ แต่อาจต่ออายุได้ไม่เกินที่กฎหมายกำหนด (อนุ)
 - จำกัดอายุ แต่สามารถต่ออายุไปได้เรื่อยๆ (เครื่องหมายการค้า)
 - ไม่จำกัดอายุ ไม่ต้องต่ออายุ: ความลับทางการค้า (ตามกฎหมายไทย)

สิทธิในทางลบ สิทธิในทางนิเสธ (negative rights)

- Negative rights = exclusive rights granted by the state to the intellectual property owner such that he can exclude others from committing the following acts
- สิทธิในการห้ามผู้อื่น มิให้กระทำการดังต่อไปนี้ ...
- แปลว่า รัฐไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ทรงสิทธิในการกระทำการ ... แต่ให้สิทธิที่จะไปห้าม มิให้ผู้อื่นกระทำการ ... (แข่งกับตน)
- เช่น รัฐไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ทรงสิทธิบัตรในการทำ ใช้ ขาย ฯลฯ แต่ให้สิทธิแก่ผู้ทรงสิทธิบัตร ในการห้ามผู้อื่นทำ ใช้ ขาย ฯลฯ

นักกฎหมายไทยเขียนสิทธิในทางลบ ให้ดูเหมือนสิทธิในทางบวก

- สิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) หรือสิทธิแห่งการเป็นเจ้าของ (Beherrschungsrecht) กฎหมายให้อำนาจเจ้าของสิทธิ (ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ทรัพย์สิน หรือสิทธิ) กีดกันมิให้บุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น สิทธิที่มีต่อบุคลิกภาพของบุคคล (ห้ามผู้อื่นแอบฟังกการสนทนาทางโทรศัพท์)
- นักกฎหมายไทย พยายามเขียนสิทธิในทางลบในทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นสิทธิเด็ดขาด ซึ่งมองดูแล้วทำให้เข้าใจผิดได้โดยง่ายว่า กฎหมายให้สิทธิในทางบวก

กฎหมายไทยใช้กลไกของสิทธิ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

- ให้สิทธิตามกฎหมาย จะได้ดึงเข้ามาอยู่ในทรัพย์สินได้ง่าย
- แม้การคุ้มครองที่ไม่มีประเทศใดให้สิทธิ ไทยก็ยังให้เป็นสิทธิ เช่น การคุ้มครองความลับทางการค้า

ต่างประเทศจัดการคุ้มครองความลับทางการค้า อยู่ในกฎหมายป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (prevention of unfair competition) โดยกำหนดว่า misappropriation of trade secret เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ไม่ได้ให้เป็นสิทธิ (ไม่มีหน้าที่ หรือกลไกถ่วงดุลย์กำกับไว้โดยตรง)

ตัวอย่าง ม. 36

ผู้ทรงสิทธิบัตรเท่านั้น มีสิทธิดังต่อไปนี้

กฎหมายไทยเขียน absolute rights
แต่ดูเหมือน positive right

กฎหมายต่างประเทศเขียนเป็น
negative rights

- (1) ในกรณีสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ สิทธิในการ
 - ผลิต
 - ใช้
 - ขาย
 - มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย นำเข้า ซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร
 - (2) ในกรณีสิทธิบัตรกรรมวิธี
 - ใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร
 - ผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย นำเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์
- (1) ในกรณีสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ สิทธิในการห้ามผู้อื่น มีให้
 - ผลิต
 - ใช้
 - ขาย
 - มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย นำเข้า ซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร
 - (2) ในกรณีสิทธิบัตรกรรมวิธี สิทธิในการห้ามผู้อื่น มีให้
 - ใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร
 - ผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย นำเข้า

สิทธิในทางลบ

ช่วยพัฒนาเทคโนโลยี

- ตามปกติ ใครใคร่ทำอะไรก็ทำไป โดยไม่ต้องมีกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการไว้ (ไม่ห้ามแปลว่าให้) คือไม่จำเป็นต้องให้ positive rights เลย
- แต่ผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้ negative rights คือสามารถไปห้ามผู้อื่น ไม่ให้ผลิต ใช้ ขาย ฯลฯ แข่งกับตน
- ในการต่อยอดเทคโนโลยี ผู้ที่เป็นฐาน (การประดิษฐ์ครอบคลุมกว้างกว่า) มีสิทธิห้ามผู้ที่มาต่อยอด ไม่ให้ผลิต ใช้ ขาย ฯลฯ ตามสิทธิบัตรที่ได้รับ
- ผู้ที่มาต่อยอดทีหลัง จึงจำเป็นต้องทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิจากผู้ที่เป็นฐาน เมื่อจะหาประโยชน์เชิงพาณิชย์จากการประดิษฐ์คิดค้นของตน

สิทธิและการขออนุญาตใช้สิทธิ

เพราะเหตุใดจึงต้องเขียนกฎหมายให้สิทธิทางลบ

	เขียนเป็นสิทธิทางบวก ว่ารัฐให้สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการต่อไปนี้	เขียนเป็นสิทธิทางลบ คือสามารถห้ามผู้อื่นไม่ให้กระทำการ
การที่ผู้อื่นที่ไม่ได้รับอนุญาตผลิตใช้ขาย เป็นการละเมิดสิทธิหรือไม่	การกระทำของผู้อื่นที่ไม่ได้รับอนุญาต ในการผลิต ใช้ ขายฯ เป็นการละเมิดสิทธิ	ไม่ได้เกิดการละเมิดสิทธิ (เพราะสิทธิในการห้ามผู้อื่นไม่ได้ถูกละเมิด) แต่ผู้ทรงสิทธิบัตรสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายของเขาเอง ไปห้ามบุคคลเหล่านั้น ไม่ให้กระทำการดังกล่าวได้ ถ้ากฎหมายต้องการกำหนดโทษทางอาญาต้องระบุไว้ต่างหากว่าการกระทำเหล่านี้มีโทษ
ผู้ประดิษฐ์มีความรู้สึกถูกละเมิดว่า สิทธิที่รัฐให้ไม่มีความหมาย เนื่องจากเวลาจะใช้สิทธิ กลายเป็นไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ผู้ประดิษฐ์มีความรู้สึกถูกละเมิด เพราะเสียเงินเสียเวลารอหลายปี เมื่อได้สิทธิบัตรมา ก็เข้าใจว่าเขาได้สิทธิแต่ผู้เดียว แต่พอจะนำสิทธิบัตรออกหาประโยชน์ ก็พบว่าเขากำลังละเมิดสิทธิของผู้ที่ถูกละเมิดโดยการประดิษฐ์ไว้	รัฐไม่ได้ให้สิทธิผู้ประดิษฐ์ในการทำใช้ขายเลย เขาสามารถทำใช้ขายได้อยู่แล้ว สิทธิที่รัฐให้เป็นสิทธิในการห้ามผู้อื่น ไม่ใช่ทำใช้ขายการประดิษฐ์ของเขา สิทธิจึงเข้าใจง่าย สิทธิไม่ตีกันเอง (ในขณะเดียวกัน ผู้ทรงสิทธิบัตรที่ถูกเขาต่อ ยอดเทคโนโลยี ก็มีสิทธิที่จะห้ามเขาผลิต ใช้ ขาย ฯลฯ ได้)
สืบสนว่าได้สิทธิในอะไรแน่	นักกฎหมายบอกว่าผู้ประดิษฐ์ได้สิทธิเฉพาะส่วนที่ต่อยอดขึ้นมา (หลังวลีว่า โดยมีลักษณะเฉพาะ ฯลฯ) แต่เวลาอ่านข้อถือสิทธิแล้วผู้ประดิษฐ์มักจะคิดว่าได้สิทธิทั้งหมด	ไม่สับสนเลย ผู้ประดิษฐ์ได้สิทธิทั้งหมดที่เขียนไว้ในข้อถือสิทธินั้นแหละ โดยเป็นสิทธิที่จะไปห้ามผู้อื่น ไม่ให้ผลิตใช้ขาย การประดิษฐ์ตามข้อถือสิทธินั้น

วิธีมอง สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

- ฝรั่งว่าสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ต้องเขียนเป็นสิทธิทางลบ
- ประมวลกฎหมายไทยเขียนให้ดูเหมือนสิทธิในทางบวก โดยเรียกว่าเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ถือว่าเป็นสิทธิเด็ดขาด (absolute right) ที่จะหวงกัน (exclude) ผู้อื่น ไม่ให้กระทำการ ...
- แต่เวลาอ่านต้องเข้าใจว่าเป็นสิทธิในทางลบ (ศาลก็ทราบดี)
- การเขียนให้ดูเป็นสิทธิทางบวก ก็เพื่อให้เกิดผลว่า การละเมิดสิทธิเป็นความผิดตามกฎหมาย ซึ่งเป็นลักษณะของกฎหมายไทย
- ประโยชน์อีกประการหนึ่งของสิทธิทางบวก คือทำให้ต่างชาติถึง

หัวข้อเปรียบเทียบการคุ้มครอง สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

- 1. สิ่งที่ได้รับการคุ้มครอง หรือ วัตถุแห่งสิทธิ (Subject Matter)
- 2. เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครอง (Qualifications)
- 3. สิทธิที่ได้รับ (Rights Conferred)
- 4. ข้อยกเว้นสิทธิ (Exceptions to Rights Conferred)
- 5. อายุของสิทธิ (Term) และการยุติการคุ้มครอง เช่น ระงับ ยกเลิก เพิกถอน (Revocation or Forfeiture of Rights)
- 6. มาตรการป้องกันการใช้สิทธิหรือถือครองสิทธิโดยขัดประโยชน์สาธารณะ (Safeguard Measures)

ลิขสิทธิ์ (Copyright)

Subject Matter	งานสร้างสรรค์ (Creative Work) ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ (ม. 6) และยกเว้น (1) ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารฯ (2) รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย (3) ระเบียบข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น (4) คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ (5) คำแปล และการรวบรวมสิ่งต่างๆ ตาม (1) ถึง (4) ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น (ม. 7)
Qualifications	(1) originality, (2) some level of intellectual creation, (3) not being on the exclusion list, (4) fitting the type of “work” allowed by law
Unlawful Acts	(1) ทำซ้ำ, (2) ดัดแปลง, (3) นำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน (perform/display/distribute) [(4) ให้เช่า]
Exceptions	Fair Use (Fair Dealing), e.g. ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง ฯลฯ, ตีชม วิจารณ์ แนะนำผลงาน, เพื่อประโยชน์ในการสอน สอบ, เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาล, ฯลฯ
Term Revocation	50 ปีหลังผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย
Safeguards	ในประเทศไทยไม่มี หลายประเทศมี เช่น USA มี compulsory licensign for nondramatic musical compositions ที่นำออก distributed to the public แล้ว ผู้อื่นสามารถนำมาเรียบเรียงเสียงประสานใหม่ได้โดยคงทำนองเดิม โดยต้องจ่าย royalty หลายประเทศมี compulsory licensing สำหรับ textbooks

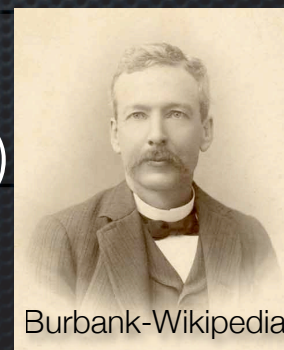
สิทธิบัตร (Patent)

Subject Matter	การประดิษฐ์ (inventions not on the exclusion list)
Qualifications	(1) มีความใหม่ (novelty), (2) มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น (inventive step หรือ nonobviousness), (3) ใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมได้
Unlawful Acts	(1) make, (2) use, (3) sell (distribution) Rights extended to include product by process
Exceptions	เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัย, กระทำโดยสุจริตมาก่อนขอรับสิทธิบัตร, เตรียมยาเฉพาะรายตามใบสั่งแพทย์, ขออนุญาตเบี่ยงเบนยา, เรือและเครื่องบิน
Term Revocation	20 ปีนับจากวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร (TRIPS) เพิกถอนสิทธิได้ในหลายกรณี
Safeguards	Enabling Disclosure, Best Mode Compulsory Licensing (CL): non-use, blocking patent, public emergencies (allowed in TRIPS)

สิทธิบัตรพืช (US Plant Patent)

US Plant Patent Act of 1930 รองรับผลงานของ Luther Burbank นักผสมพันธุ์พืช (1849-1926)

Subject Matter	Invention in asexually reproduced varieties of plant, excluding sexual and tuber-propagated plant. No parts of plant , e.g. cut flowers and fruits
Qualifications	requiring some intervention by man (asexual reproduction) exception for enabling disclosure
Unlawful Acts	asexually reproducing the plant or selling or using the plant so reproduced
Exceptions	use of sale of lawfully obtained patented plant varieties (exhaustion of rights)
Term Revocation	20 ปีนับจากวันยื่นคำขอ (TRIPS) ไม่มีค่าธรรมเนียมรายปี (maintenance fees)
Safeguards	การผสมพันธุ์ไม่เป็นละเมิด จึงไม่ปิดกั้นการ พัฒนาพันธุ์พืชใหม่

Burbank-Wikipedia

การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (Plantbreeder's Rights)

ดู US-PVPA, UPOV ประกอบ

Subject Matter	พันธุ์พืช (plant variety as a product, not invention) in 2 forms: Propagating material (seed, cuttings, divisions, tissue culture, etc.) Harvesting material (cut flower, fruit, foliage)
Qualifications	Distinct, Uniform, and Stable (DUS) Novelty with respect to sales
Unlawful Acts	[propagation material]: (1) production/reproduction, (2) conditioning for the purpose of propagation, (3) offering for sale, (4) selling/marketing, (5) exporting, (6) importing, (7) stocking for 1-6 [harvested material]: Acts (1)-(7) in respect of harvested material, including entire plants and parts of plant, obtained through the unauthorized use of propagating material or the protected variety etc. [products made directly from harvested material of the protected variety falling in Para II] [Essentially derived varieties]
Exceptions	acts done privately and for non-commercial purposes acts done for experimental purposes acts done for the purpose of breeding other varieties etc. [UPOV Art 15]
Term Revocation	>20 yrs fr grant; >25 yrs for trees & vines
Safeguards	Each Contracting Party may, within reasonable limits and subject to the safeguarding of the legitimate interests of the breeder, restrict the breeder's right in relation to any variety in order to permit farmers to use for propagating purposes, on their own holdings, the product of the harvest which they have obtained by planting, on their own holdings, the protected variety

การคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design)

Subject Matter	การออกแบบผลิตภัณฑ์ - รูปลักษณะภายนอก องค์ประกอบ ลวดลาย สี ที่ใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์
Qualifications	มีความใหม่ (รวมคล้ายด้วย) ไม่เข้า Exclusion ในมาตรา 58
Unlawful Acts	ห้ามผู้อื่นใช้แบบผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย นำเข้าฯ ซึ่ง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว
Exceptions	ใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัย
Term Revocation	10 ปีนับจากวันยื่นคำขอในราชอาณาจักร
Safeguards	ไม่มี compulsory licensing

การคุ้มครองแบบผังภูมิวงจรรวม (IC Layout Design)

TRIPS อิง Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits
(IPIC หรือ Washington Treaty) of 1989

Subject Matter	layout design (topography) of an integrated circuit
Qualifications	ORIGINAL in the sense that they are the result of their creators' own intellectual effort and are not commonplace among creators of layout-designs (topographies) and manufacturers of integrated circuits at the time of their creation [IPIC Article 3 (2)(a)]
Unlawful Acts	importing, selling, or otherwise distributing for commercial purposes a protected layout-design, an IC in which a protected layout-design is incorporated, or an article incorporating such an IC only in so far as it contains an unlawfully reproduced layout-design. (TRIPS Article 36)
Exceptions	Reverse Engineering Exception Innocent Infringement-article incorporating such an IC (TRIPS 37 1)
Term Revocation	>10 years from filing date (TRIPS Article 38 1) (protection lapse 15 years from creation date TRIPS 38 3)
Safeguards	Compulsory Licensing Okay but with conditions like patent (TRIPS 37 2)

การคุ้มครองความลับทางการค้า (Trade Secret)

พรบ. ความลับทางการค้า พ.ศ. 2545

Subject Matter	a trade secret can be anything: invention, formula, customer list, source of raw materials, etc.
Qualifications	Secrecy not compromised = not known to ... reasonable measures are used to keep secret
Unlawful Acts	No right is formally conferred except in Thailand. Misappropriation เปิดเผย เอาไป หรือใช้
Exceptions	Innocent infringement, เปิดเผยโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยสาธารณะ/ประโยชน์สาธารณะ, Independent discovery/creation, reverse engineering (can be negated in contract)
Term Revocation	no term as long as secrecy is still kept
Safeguards	มาตรการคุ้มครองชั่วคราว Reverse burden of proof แบบ พรบ. ลิขสิทธิ์

การคุ้มครองเครื่องหมายการค้า (Trademark)

พรบ. เครื่องหมายการค้า 2474, 2534, 2543

Subject Matter	เครื่องหมายการค้า (เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายเกี่ยวข้องกับสินค้า เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าานั้น แตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น) เครื่องหมายบริการ (service mark) เครื่องหมายรับรอง (certification mark) เครื่องหมายร่วม (collective mark)
Qualifications	มาตรา 6: (1) มีลักษณะบ่งเฉพาะ (distinctiveness) (2) ไม่มีลักษณะต้องห้าม (3) ไม่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่บุคคลอื่นได้จดทะเบียนไว้แล้ว
Unlawful Acts	ม. 44 บัญญัติไว้กว้างๆ ว่าสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้านั้น สำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ ม. 46 สิทธิฟ้องคดี ละเมิดสิทธิ กับลงขาย
Exceptions	สิทธิจำกัดเฉพาะสินค้าจำพวกที่จดทะเบียนไว้ นายทะเบียนอาจรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเดียวกันให้เจ้าของหลายคนได้ เช่น กรณีต่างคนต่างใช้มาแล้วด้วยกันโดยสุจริต โดยอาจมีเงื่อนไขข้อจำกัดก็ได้
Term Revocation	10 ปีนับแต่วันที่จดทะเบียน (ม. 53) ขอต้ออายุ 90 วันก่อนสิ้นอายุ (ม. 54) ถ้าปรากฏภายหลังว่าขัดมาตรา 6 นายทะเบียนสั่งเพิกถอนได้ (ม. 30) แล้วแจ้งและโฆษณาคำสั่ง อุทธรณ์ได้ ภายใน 90 วัน (ม. 31) ฟ้องศาลภายใน 90 วัน ขาดต่ออายุ (ม. 56) เจ้าของเพิกถอนเอง (ม. 57) ฯลฯ
Safeguards	ไม่สุจริต (ม. 63)

การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication)

พรบ. คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

Subject Matter	ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว
Qualifications	ไม่มีลักษณะเป็นชื่อสามัญของสินค้า ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีฯ หรือนโยบายแห่งรัฐ
Unlawful Acts	ใช้ เพื่อแสดงหรือทำให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าสินค้า มาจากแหล่งภูมิศาสตร์ฯ ใช้ โดยประการใดที่ทำให้เกิดความสับสนหรือหลงผิดในแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้า และในคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นของสินค้านั้น เพื่อให้เกิดความเสียหายฯ
Exceptions	-
Term Revocation	-
Safeguards	-

สมดุลย์ (Balance)

<http://www.aagaines.com/man/graphics/scale.jpg>

- ระหว่างประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิ กับประโยชน์สาธารณะ
- ต้องมี give and take หรือ quid pro quo ระหว่างรัฐกับผู้ประดิษฐ์

สิทธิที่มาเป็นชุด (multiple rights)

- เพื่อให้ผู้ทรงสิทธิสามารถหาประโยชน์เชิงพาณิชย์จากทรัพย์สินทางปัญญาได้เต็มที่
- ตัวอย่าง Coca-Cola
 - สูตรผลิตน้ำ Coke เป็นความลับทางการค้า
 - รูปลักษณะภายนอกของขวดที่สวยงามสะดุดตา เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ (design)
 - ฝาขวดกันแกสรั่ว อาจมีสิทธิบัตร (patent)
 - ข้อความพรรณาสรรพคุณ และรูปข้างกระป๋อง อาจมีลิขสิทธิ์ (copyright)
 - ตราสัญลักษณ์ Coke เป็นเครื่องหมายการค้า (trademark)

